Blandad kompott om Paris sedan vapnen tystnat

av Bo G Hall

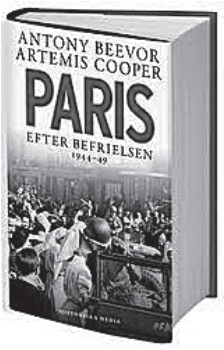

TITEL:
Paris efter befrielsen 1944-1949
FÖRFATTARE:
Anthony Beevor/Artemis Cooper
FÖRLAG:
Historiska Media. Lund 2013

ANTHONY BEEVOR ÄR ju en väl etablerad militärhistorisk skribent med mycket kritikerrosade verk om Stalingrad, Berlin, D-dagen respektive andra världskriget bakom sig. Denna gång har han lierat sig med sin hustru Artemis Cooper – likaså framgångsrik författare och dessutom sondotter till den engelske politikern och författaren Alfred Duff Cooper, Churchills vän och Storbritanniens ambassadör i Paris 1944–1947. Tillsammans vill paret Beevor redovisa vad som hände i den franska huvudstaden de första fem åren sedan tyskarna jagats iväg på sensommaren 1944.

Resultatet har dock tyvärr blivit något av en skvader; alltså en tämligen egendomlig blandning, där man som läsare allt mer kommer att undra om författarduon haft svårt att enas om vad det är för bok de skulle skriva. Förvisso fungerar inledningen väl. Beevors förmåga att skildra militära förlopp firar triumfer när han redogör för Eisenhowers ovilja att omedelbart släppa till trupp för att befria huvudstaden. De Gaulles ilska var inte ta miste på – och visst är den förståelig. Den symbolik som låg i att tvinga nazisterna bort från ”la Ville Lumière” var ju oerhörd, och risken att detta i stället skulle framstå som de lokala kommunisternas verk måste till varje pris förhindras. När den franske pansargeneralen Leclerc närmast bröt mot sina amerikanska överordnades order och ändå skickade en förtrupp till Versailles tvangs ”Ike” till slut inse att han hade fel. Så kunde då den 25 augusti bli den stora befrielsedagen för de jublande parisarna och de Gaulle kunde leda sitt triumftåg längs Champs Elysées.

Hela denna process beskrivs professionellt, detaljerat och medryckande, ja, helt enkelt spännande trots att läsaren ju vet hur det går. Som svensk är man möjligen lätt fundersam varför Sveriges generalkonsul Raoul Nordling givits en så styvmoderlig behandling. Från många håll har ju omvittnats hur dennes kontakter med den tyske lokale kommendanten, generalen Choltitz, var avgörande för att Hitlers order om att ”bränna Paris” aldrig ens hann börja inledas.

Men sedan går paret Beevors projekt snett på flera sätt; exempelvis försvinner märkligt nog Paris – trots bokens titel – ef-

terhand mer och mer ur fokus. Dessutom är skildringen av den efterföljande franska inrikespolitiken uppenbarligen inte författarnas starka sida – stundtals bristfällig och direkt svår att följa. De Gaulle kommer till makten men lämnar den rätt snart och låter andra sköta den fortsatta kampen mot kommunisterna – detta utan att läsarna får hjälp att förstå hur och varför. Viktiga, ja helt enkelt självklara inslag som t ex parisiska pressmedias roll i skeendet redovisas mycket knapphändigt, om de överhuvudtaget omnämns.

Däremot ägnas allt mer utrymme åt vad som närmast upplevs som ytligt skvaller av karaktären name-dropping. Rena anekdoter om kändisar som Hemingway, Sartre, de Beauvoir, Chevalier, Dior eller Charlie Parker (!) tillåts ta rejält med plats. Man grips så småningom av misstanken att en del av källorna bestått av lyssnande öron vid några cocktail parties på den brittiska ambassaden. Har möjligen farfar Duff Coopers rapportering bidragit med sådana vittnesbörd? Kanske de är tänkta att hjälpa till med marknadsföringen av boken men sådana partier hör knappast hemma i en seriös rapportering om ett viktigt skede i den franska huvudstadens moderna historia.

En generell invändning mot boken är vidare att den så uppenbart – om än kanske inte så förvånande – är skriven ur ett traditionellt anglosachsiskt perspektiv. Bilden av de Gaulle innehåller sålunda rätt mycket av avståndstagande och rent franska synpunkter redovisas sällan. Hur ska förresten annars förklaras att översättaren låtit ord som ”Brigadier” och ”Paddock” ograverat från det engelska originalet följa med in i den svenska texten? Här borde alldeles bestämt förlagets textgranskare ha gripit in.

Inte heller har författarna lyckats hålla sig inom den i boktiteln angivna tidsramen. Tämligen oförmedlat fortsätter nämligen skildringen med de Gaulles återkomst till makten 1958, ja i vissa fall rentav med kopplingar ända långt in på 1980-talet. Man avslutar läsningen av boken med en suck. Varför kunde inte skomakaren fått förbli vid sin läst – och Beevor ha fortsatt som hyllad militärhistoriker och i stället lämnat inrikespolitik och kultur till andra inom dessa områden mera kompetenta skribenter?

Recensenten är fil dr, ledamot av KKrVA och f d kommerseråd.